ПОРАДИ ЮРИСТА

КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТИКІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

ЛИСТОПАД
№ 11 (194) 2026

Стор. 4

НАКАЗ ГОЛОВКОМА ЗСУ №423:

ЯК НОВІ ПРАВИЛА РЕГУЛЮВАТИМУТЬ РОБОТУ ТЦК ТА ЗАХИЩАТИМУТЬ МОБІЛІЗОВАНИХ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

БАЗОВА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

Відповіді на основні запитання, щодо доходів, майна та переходу на нові виплати

Стор. 2

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ

Яких правил слід дотримуватися спадкоємцям, щоб реалізувати своє право на спадкове майно

Стор. 3

КРИТИЧНІСТЬ І БРОНЮВАННЯ ПО-НОВОМУ

Нові правила критичності для підприємств та новий порядок і ліміти бронювання працівників

Стор. 5

РОЗРАХУНОК ЖИТЛОВОЇ СУБСИДІЇ

Які доходи і кого саме враховують під час розрахунку житлової субсидії

Стор. 6

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-правовий портал

www.porady.org.ua →

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

Кожному гарантується право знати свої права і обов'язки

Ст. 57 Конституції України

БАЗОВА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА: 9 ЗАПИТАНЬ ПРО ДОХОДИ, МАЙНО ТА ПЕРЕХІД НА НОВУ ВИПЛАТУ

Комітет Верховної Ради підтримав законопроект про базову соціальну допомогу у другому читанні. Соцпортал розібрав пропозиції та відмінності від чинного документу, а також спірні моменти.

Для сімей, які отримують соціальні виплати, реформа базової допомоги означає насамперед необхідність порівняти загальний дохід сім'ї, умови призначення та суму допомоги після переходу. Одного статусу — наприклад, одинокої матері чи багатодітної сім'ї — для нової моделі буде недостатньо: розмір допомоги пропонують пов'язувати з фінансовим становищем усієї сім'ї.

Профільний комітет Верховної Ради підтримав законопроект № 15094 у другому читанні, але остаточного закону поки що немає. Ці дев'ять питань стосуються права на допомогу, розрахунку та захисту отримувачів. Інформація перевірена 5 жовтня 2026 року за карткою законопроекту, опублікованою в березневій редакції, та повідомленнями Мінсоцполітики. Пропозиції проекту та правила чинного експерименту нижче розмежовані: остаточний текст після другого читання може відрізнятися.

Деталі

1. Нові правила вже діють чи лише готуються?

Рішення комітету не змінює діючі виплати. Законопроект прийнято за основу 28 травня 2026 року. Мінсоцполітики підтвердило підтримку документа комітетом.

Щодо дати запуску є розбіжність: «Судово-юридична газета» повідомляє про 1 січня 2028 року, тоді як в опублікованому проєкті вказано 1 січня 2027-го. Тому 2028 рік поки що не можна розглядати як дату, встановлену чинним законом. Нинішня базова допомога вже надається в рамках окремого експериментального проєкту.

2. Чиї доходи та майно враховуватимуться разом?

У запропонованій моделі оцінюють сім'ю в цілому. Для заявника важливо перевірити, хто за юридичними нормами входить до її складу: склад сім'ї для отримання допомоги може відрізнятися від списку осіб, зареєстрованих у квартирі.

Стаття 1 проєкту № 15094 включає подружжя, неповнолітніх дітей, а за певних умов — повнолітніх дітей, які навчаються очно або за дуальною формою, не мають власної сім'ї та не досягли 23 років. Для таких студентів місце фактичного проживання саме по собі не виключає їх із розрахунку. Одинока особа також визнається сім'єю.

У проєкті передбачені й інші випадки включення та виключення; окремо виключені особи, які перебувають за кордоном. Тому склад сім'ї потрібно звіряти з усіма умовами статті, а проживання за однією адресою саме по собі не означає включення всіх мешканців до однієї сім'ї для розрахунку.

3. Чи вистачить низької офіційної зарплати для призначення допомоги?

Потрібно враховувати сукупний дохід членів сім'ї та передбачені винятки. Низька зарплата одного дорослого сама по собі не підтверджує право сім'ї на допомогу, якщо в інших членів є доходи, що враховуються.

У статті 1 березневого проєкту розрахунковий період становить шість місяців. Там же виключені, зокрема, певні виплати на дітей під опікою, дітей-сиріт у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу. Додаткові винятки має визначити Кабмін.

Це відрізняється від чинного експерименту: у роз'ясненні Мінсоцполітики щодо нинішньої допомоги зазначено тримісячний період. Не можна переносити старий розрахунок на майбутній закон без перевірки остаточної редакції.

4. Чи позбавить допомоги наявність квартири або автомобіля?

Такого загального правила із законопроекту не випливає. Він передбачає оцінку фінансового та майнового стану, але конкретні критерії, умови призначення та підстави припинення виплат доручає встановити Кабміну — статті 5 та 7 березневої редакції.

Майнова перевірка вже існує в рамках чинного експерименту. Мінсоцполітики серед обмежень називає великі покупки, депозити, додаткове житло та автомобілі; для низки ситуацій передбачені винятки. Наприклад, під час оцінки другого житла враховуються обставини його розташування на окупованій території, у зоні бойових дій або руйнувань внаслідок війни.

Для майбутньої системи вирішальними будуть затверджені пороги та винятки. Заголовок «є майно — допомоги не буде» приховує саме ті умови, від яких залежить становище переселенців та сімей із пошкодженим житлом.

5. Усім платитимуть одну й ту саму суму?

Розмір пропонують розраховувати індивідуально: розрахункова базова величина для сім'ї мінус її середньомісячний сукупний дохід. Якщо при однаковому складі одна сім'я має більший дохід, що враховується, розрахункова допомога буде нижчою.

Стаття 13 березневого проєкту передбачає встановлення основної базової величини законом про держбюджет на відповідний рік. У цій редакції на першого та кожного наступного члена сім'ї передбачено по 100% базової величини, з особливими правилами для окремих категорій.

Нинішні 4500 грн — це базова величина чинного експерименту, а не обіцяна фіксована виплата кожній особі згідно з майбутнім законом. Зараз для наступного дорослого зазвичай враховують 70% бази. Змішування цих двох моделей може дати сім'ї хибне уявлення про майбутню суму.

6. Які виплати можуть замінити і чи можна втратити в грошах?

Перед переходом потрібно порівняти загальний розмір підтримки, яку сім'я отримує зараз, із розрахованою базовою допомогою. У статті 5 березневого проєкту перелічено чотири виплати, від яких пропонують відмовитися під час переходу: допомога малозабезпеченим сім'ям, на дітей одиноким матерям, на дітей у багатодітних сім'ях та тимчасова допомога дітям, чиї батьки не сплачують аліменти, не можуть утримувати дитину або місцезнаходження яких невідоме.

Це не означає скасування всіх допомог, пенсій та пільг. Більше того, стаття 11 цієї редакції передбачає перехід лише за заявою та забороняє призначати базову допомогу, якщо її розрахунковий розмір менший за державну підтримку, яку сім'я отримувала на день звернення.

У рамках чинного експерименту також можна спочатку ознайомитися з розрахунком і не подавати заяву про призначення, якщо перехід не влаштовує. Ця можливість описана в роз'ясненні Мінсоцполітики. Майбутні гарантії потрібно повторно перевірити після остаточного ухвалення закону.

7. Що пропонують для сім'ї, яка раптово втратила дохід?

У проєкті передбачено особливий підхід до кризової ситуації. Це має істотне значення для сім'ї, чиє поточне становище різко погіршилося: дохід за минулі місяці може не відображати можливості оплатити базові потреби сьогодні.

Стаття 14 березневої редакції пропонує при призначенні допомоги такій сім'ї не враховувати дохід за попередні періоди або факт його відсутності. Однак визначення конкретних кризових ситуацій, методику їх оцінки та порядок надання допомоги має затвердити Кабмін. Це запропонований виняток, а не вже доступна всім автоматична виплата після втрати роботи.

8. Чи обмежиться допомога перерахуванням грошей?

Пропонована система включає соціальні послуги та сприяння зайнятості. Згідно з повідомленням Мінсоцполітики, соціальний менеджер повинен оцінювати потреби та організовувати супровід сім'ї, а непрацюючим працездатним членам — допомагати повертатися до зайнятості.

Березнева редакція виходить за межі загальної обіцянки щодо послуг: стаття 19 передбачає тристоронню угоду між сім'єю, органом виплат та місцевим виконавчим органом. У ній мають бути закріплені допомога, соціальні послуги, права та обов'язки сторін. Для отримувача передбачено повідомлення про зміну обставин, участь у зустрічах із менеджером та підписання індивідуального плану.

Тому сім'ї буде важливо ознайомитися не лише з розрахунком коштів, а й з умовами супроводу: яких дій очікують від отримувача та що зобов'язуються забезпечити служби. Порядок реалізації цієї частини ще потребуватиме нормативних рішень.

9. Що буде, якщо немає даних у реєстрі або сім'я не згодна з рішенням?

Проєкт передбачає паперовий шлях та можливість оскарження. Згідно зі статтею 12 березневої редакції відсутність необхідних відомостей в електронних ресурсах не припиняє процедуру: можна особисто подати заяву та документи до органу, що призначає допомогу.

Стаття 21 передбачає адміністративне оскарження рішення, дій або бездіяльності, а також звернення до адміністративного суду. Для сім'ї практичний сенс цих положень — можливість перевірити підстави відмови та оскаржити помилкові відомості, а не сприймати результат автоматичної перевірки як незмінний.

Чому це важливо

Облік доходів та майна вже використовується при призначенні нинішньої допомоги. Новиною є спроба закріпити єдину модель законом і пов'язати виплату з соціальним супроводом. Її наслідки залежатимуть не лише від формули, а й від складу сім'ї, винятків щодо майна, захисту попереднього обсягу підтримки та доступності послуг.

Сім'ї, яка отримує виплати зараз, не потрібно відмовлятися від них через новину про рішення комітету. Під час розгляду переходу на чинну базову допомогу слід спочатку отримати розрахунок, порівняти його з нинішньою підтримкою та уточнити, які виплати припиняться.

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ в газеті та на сайті

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ: ОСНОВНІ ПРАВИЛА ДЛЯ СПАДКОЄМЦІВ

Прийняття спадщини має свої правила, яких важливо дотримуватися, щоб реалізувати право на спадкове майно. Зокрема, значення мають час, місце відкриття спадщини та строки, встановлені для її прийняття.

Тому спадкоємцю важливо своєчасно вчинити передбачені законом дії для належного оформлення своїх спадкових прав.

Час відкриття спадщини

Відповідно до статті 1220 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс) спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою. Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (частина третя статті 46 Кодексу).

Місце відкриття спадщини

Місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця.

Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини. Якщо об'єктів нерухомого майна декілька місцем відкриття спадщини є місцезнаходження одного із об'єктів цього майна на вибір спадкоємців.

За відсутності нерухомого майна місцем відкриття спадщини є місцезнаходження основної частини рухомого майна, наявність якого може бути підтверджено свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу, випискою з реєстру власників іменних цінних паперів, ощадною книжкою, договором банківського рахунку тощо.

Після смерті військовослужбовців строкової служби, а також осіб, які навчалися в навчальних закладах, що розташовані поза місцем їх проживання, місцем відкриття спадщини визнається те місце, де вони проживали до призову на строкову військову службу або до вступу до відповідного навчального закладу.

Якщо особа проживала у будинку-інтернаті для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, іншому закладі соціального призначення, місцем відкриття спадщини вважається місцезнаходження відповідного закладу.

У разі, якщо особа утримувалася в установі виконання покарань, місцем відкриття спадщини вважається останнє місце проживання до застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відбування покарання.

Після смерті фізичної особи, яка проживала на території монастиря, храму, іншої культової будівлі, місцем відкриття спадщини вважається місцезнаходження відповідної будівлі (пп. 1.12. п. 1 глави 10 розділу ІІ Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, (далі – Порядок)).

Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».

Спадкова справа заводиться нотаріусом за місцем відкриття спадщини, або будь-яким нотаріусом незалежно від місця відкриття спадщини у випадках, якщо місцем відкриття спадщини є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, територія, на якій ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупована російською федерацією територія, щодо яких не визначено дату завершення бойових дій або тимчасової окупації, дату відновлення здійснення своїх повноважень органами державної влади у повному обсязі.

Для того щоб дізнатися, чи вже заведено спадкову справу та в якого нотаріуса, можна звернутися до будь-якого нотаріуса зі свідоцтвом про смерть або іншим документом, що підтверджує факт смерті спадкодавця, який за допомогою Спадкового реєстру може надати запитувану інформацію.

Хто має право на спадкування та хто вважається таким, що фактично прийняв спадщину

Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті.

У разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини право на спадкування за законом одержують особи, визначені у статтях 1261-1265 Кодексу (стаття 1223 Кодексу).

Спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її. Але прийняття і відмова від прийняття спадщини можуть мати місце щодо всього спадкового майна. Він не вправі прийняти одну частину спадщини, а від іншої частини відмовитись. Спадкоємець, який прийняв частину спадщини, вважається таким, що прийняв усю спадщину.

Зауважуємо, що спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого статтею 1270 Кодексу (протягом шести місяців), він не заявив про відмову від неї.

Згідно з пп. 3.20 п. 3 глави 10 розділу ІІ Порядку факт постійного проживання спадкоємця зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини підтверджується:

- витягом з реєстру територіальної громади;
- довідкою про реєстрацію місця проживання;
- іншим документом, що може підтверджувати відповідний факт.

Малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою - четвертою статті 1273 Кодексу. Тобто, якщо не було подано заяву про відмову від прийняття спадщини з дотриманням вимог, встановлених законодавством.

Незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини (стаття 1268 Кодексу).

Подання заяви про прийняття спадщини

Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини.

Заяви про прийняття спадщини або відмову від її прийняття подаються спадкоємцем особисто нотаріусу у письмовій формі. Заяви, складені від імені спадкоємців їх представниками, що діють на підставі довіреностей, не приймаються.

Особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право подати заяву про прийняття спадщини без згоди своїх батьків або піклувальника.

Заяву про прийняття спадщини від імені малолітньої, недієздатної особи подають її батьки (усиновлювачі), опікун (стаття 1269 Кодексу).

Згідно з п. 3 глави 10 розділу ІІ Порядку подати заяву можна декількома способами:

- особисто прибути до нотаріуса. У цьому випадку нотаріальне засвідчення справжності підпису на заяві не потрібне;
- надіслати заяву засобами поштового зв'язку чи надіслати заяву, підписану кваліфікованим електронним підписом або удосконаленим електронним підписом, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису спадкоємця, технічними засобами електронних комунікацій.

У цьому випадку нотаріус прийме таку заяву, заведе спадкову справу та повідомить спадкоємця про необхідність або надіслати (засобами поштового зв'язку) заяву справжність підпису на якій нотаріально засвідчена, або особисто прибути до нотаріуса.

Особа, яка подала заяву про прийняття спадщини, може відкликати її протягом строку, встановленого для прийняття спадщини (протягом шести місяців).

Для спадкоємця, який постійно проживав разом зі спадкодавцем на час відкриття спадщини, первинним документом, на підставі якого заводиться спадкова справа, буде заява про видачу свідоцтва про право на спадщину.

Строки для прийняття спадщини

Для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини.

Якщо виникнення у особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, строк для прийняття нею спадщини встановлюється у три місяці з моменту неприйняття іншими спадкоємцями спадщини або відмови від її прийняття. Якщо строк, що залишився, менший як три місяці, він продовжується до трьох місяців (стаття 1270 Кодексу).

Разом з цим у період дії воєнного стану в Україні та протягом двох років з дня його припинення або скасування у випадку, якщо смерть фізичної особи зареєстрована пізніше ніж через один місяць з дня смерті такої особи або дня, з якого її оголошено померлою, строк, встановлений статтею 1270 Кодексу, обчислюється з дня державної реєстрації смерті особи.

Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини

Якщо спадкоємець протягом строку, встановленого статтею 1270 Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її.

За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу за місцем відкриття спадщини.

За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини (стаття 1272 Кодексу).

Видача свідоцтва про право на спадщину

Спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину.

Свідоцтво видається кожному спадкоємцю із визначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців.

Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Зауважуємо, що спадкоємець, який прийняв спадщину, у складі якої є майно та/або майнові права, які обтяжені, та/або нерухоме майно та інше майно, щодо якого здійснюється державна реєстрація, зобов'язаний звернутися до нотаріуса або до уповноваженої на це посадової особи за видачею йому свідоцтва про право на спадщину на таке майно.

Якщо заповіт складено на користь зачатої, але ще не народженої дитини, видача свідоцтва про право на спадщину і розподіл спадщини між усіма спадкоємцями може відбутися лише після народження дитини. Це положення застосовується також щодо дитини, зачатої за життя спадкодавця, але народженої після його смерті, і у разі спадкування за законом.

До закінчення строку на прийняття спадщини нотаріус може видати спадкоємцеві дозвіл на одержання частини вкладу спадкодавця у банку (фінансовій установі), якщо це викликано обставинами, які мають істотне значення (статті 1296 – 1298 Кодексу).

Свідоцтво про право на спадщину видається на підставі заяви спадкоємців, які прийняли спадщину, після завершення шести місяців з часу відкриття спадщини або з дня державної реєстрації смерті особи у випадках, встановлених пунктом 20 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу, або не раніше строків, встановлених у частині другій статті 1270, статті 1276 Кодексу.

Видача свідоцтва про право на спадщину спадкоємцям, які прийняли спадщину, ніяким строком не обмежена

За інформацією Мінюсту

НАКАЗ ГОЛОВКОМА ЗСУ № 423:

ЯК НОВІ ПРАВИЛА РЕГУЛЮВАТИМУТЬ РОБОТУ ТЦК ТА ЗАХИЩАТИМУТЬ МОБІЛІЗОВАНИХ

Для територіальних центрів комплектування встановлюються додаткові вимоги щодо поводження з військовозобов'язаними, яких доставляють до установи.

Йдеться про відеоспостереження, право на телефонний дзвінок, умови очікування, зберігання особистих речей та правила спілкування.

Що передбачає інструкція, затверджена Наказом Головнокомандувача ЗСУ №423 та як вона може вплинути на практику роботи ТЦК.

Що відомо про нову інструкцію для ТЦК

Документ, який затверджено наказом Головнокомандувача Збройних Сил України № 423 стосується організації належних умов для громадян, призваних на військову службу під час мобілізації, та визначає окремі правила роботи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки.

Документ містить не лише положення про організацію перебування людей у приміщеннях ТЦК, а й конкретні вимоги до працівників установ. Зокрема, йдеться про порядок приймання доставлених громадян, фіксацію відповідних обставин, інформування родичів, забезпечення побутових потреб та дотримання норм професійного спілкування.

Водночас важливо враховувати, що сам факт поширення документа в інтернеті ще не підтверджує його автентичність. Перед використанням інструкції як офіційного нормативного документа необхідно перевірити її реквізити, зміст і чинність за офіційними джерелами. Також слід розрізняти внутрішні організаційні документи військового управління та нормативно-правові акти, які встановлюють загальнообов'язкові правила.

Як має відбуватися доставлення людини до ТЦК

Окремий блок інструкції присвячено прийманню громадян, які прибувають до територіального центру комплектування самостійно або потрапляють туди після доставлення Національною поліцією.

Для другого випадку описано додаткові процедури, спрямовані на фіксацію обставин прибуття та належне оформлення документів.

Згідно з викладеним у документі порядком:

• Для доставлення громадян має використовуватися транспорт Національної поліції. Застосування автомобілів ТЦК або приватних транспортних засобів військовослужбовців для цієї мети не допускається.

• Після прибуття необхідно встановити особу громадянина та з'ясувати підстави його доставлення.

• Має фіксуватися час прибуття, а в разі застосування адміністративного затримання – відомості про відповідне процесуальне оформлення.

• Після перевірки інформації передбачено оформлення довідки про доставлення, яку передають поліцейському під підпис.

• У документі також описано порядок подальшого оновлення відомостей у системі «Оберіг» у випадках, пов'язаних із скасуванням звернення щодо адміністративного затримання.

Ці положення мають значення насамперед для документального підтвердження того, як саме людина потрапила до ТЦК та на яких підставах відбувалися відповідні дії.

Варто пам'ятати, що доставлення до територіального центру, адміністративне затримання та перебування в його приміщенні є різними юридичними обставинами. Кожна з них потребує окремої правової оцінки. Саме перебування людини в ТЦК не створює автоматичного права обмежувати її свободу.

Відеоспостереження та облік відвідувачів

Інструкція передбачає організаційні заходи, які мають зробити перебування громадян у ТЦК більш контрольованим і прозорим.

Зокрема, у приміщеннях, де перебувають військовозобов'язані, має здійснюватися безперервне відеоспостереження. Значений у документі мінімальний строк зберігання записів становить 30 днів.

Крім того, передбачається розміщення повідомлень про ведення відеозапису та ведення журналу обліку відвідувачів або доставлених осіб.

Практичне значення таких заходів полягає в можливості встановити обставини перебування громадянина в установі, перевірити послідовність подій та використати записи для з'ясування обставин можливого конфлікту.

Однак сама наявність камер не гарантує дотримання законності. Важливо, щоб обладнання справді працювало, записи зберігалися протягом установленого строку, а доступ до них і порядок використання відповідали вимогам законодавства.

Чи зобов'язані працівники ТЦК повідомляти родичів

Одним із найбільш помітних положень документа є порядок інформування близьких людей про перебування громадянина в територіальному центрі комплектування.

За описаною процедурою, представник ТЦК має невідкладно зателефонувати родичу або іншій особі, яку вказав громадянин. Це може бути, наприклад, адвокат чи інша довірена особа.

У журналі необхідно зафіксувати факт здійснення дзвінка та номер телефону, за яким намагалися зв'язатися. Відповідний запис, як зазначено в інструкції, засвідчується особистим підписом чергового. Якщо адресат не відповідає, передбачено повторну спробу зв'язку.

Такий механізм відрізняється від простого декларування права людини на телефонний дзвінок. Він покладає на посадову особу конкретний організаційний обов'язок повідомити про місце перебування громадянина та задокументувати виконання цієї вимоги.

Водночас необхідно розмежовувати правила внутрішньої інструкції та права, гарантовані законодавством. Питання доступу до правничої допомоги, законності затримання й повідомлення близьких регулюються не лише внутрішніми документами військового управління.

У яких умовах повинні перебувати військовозобов'язані

Ще одна частина інструкції стосується організації місць очікування. Згідно з викладеними вимогами, громадяни, які очікують уточнення облікових даних, виклику до відповідального спеціаліста або направлення на військово-лікарську комісію, мають перебувати у спеціально обладнаних приміщеннях.

Такі кімнати повинні відповідати базовим вимогам до умов перебування людей. Зокрема, передбачається наявність:

• достатньої кількості стільців або лав для сидіння;

• належного освітлення;

• природної або штучної вентиляції;

• вільного доступу до питної води;

• доступу до санітарних вузлів.

Це означає, що організація роботи ТЦК не повинна зводитися лише до проведення перевірок документів чи оформлення матеріалів. Установа також має забезпечувати належні умови для людей, які очікують завершення відповідних процедур.

При цьому конкретні вимоги до приміщень не скасовують загальних гарантій гідного поводження. Якщо умови перебування є небезпечними або принизливими, такі обставини можуть бути предметом окремого звернення чи скарги.

Чи можуть у ТЦК забирати мобільний телефон, ремінь або шнурки

Окремо згадано особисті речі громадян. Зокрема, передбачається, що сам факт перебування людини в територіальному центрі комплектування не є підставою для вилучення мобільного телефона, ременя або шнурків.

Це положення важливе з практичного погляду, оскільки необхідність залишити особисті речі має обґрунтовуватися конкретними законними підставами, а не лише внутрішніми правилами установи.

Водночас не варто трактувати цю норму як абсолютну заборону будь-якого тимчасового вилучення речей за всіх можливих обставин. Законність таких дій залежить від конкретної ситуації, наявності передбачених законом підстав та дотримання встановленої процедури.

Якщо телефон або інші речі забрали без зрозумілого пояснення, доцільно з'ясувати правову підставу таких дій, вимагати належного оформлення, а за потреби звернутися по правничу допомогу.

Які правила спілкування мають застосовувати працівники ТЦК

Документ також містить рекомендації щодо професійної комунікації з військовозобов'язаними. Їхня мета – зменшити кількість конфліктів і забезпечити коректне пояснення процедур, які відбуваються в установі.

Запропонований підхід передбачає послідовні дії: вислухати людину, допомогти знизити напруження, пояснити порядок дій і запропонувати законний спосіб розв'язання проблеми.

Серед наведених у документі прикладів комунікації є такі формулювання:

• «Давайте спокійно з'ясуємо питання».

• «Дозвольте пояснити порядок дій».

• «Якщо ви не погоджуєтеся з рішенням, я поясню порядок його оскарження».

• «Давайте розберемося, як законним шляхом вирішити ваше питання».

Водночас інструкція забороняє відповідати агресією на агресію, переходити на особистості, провокувати громадян, погрожувати їм, ображати або принижувати їх.

Такі правила мають не лише формальне значення. Коректне спілкування допомагає зменшувати напруження, а зрозумілі пояснення дають людині можливість усвідомити свої права та порядок подальших дій.

Проте дотримання ввічливого тону саме по собі не робить законними рішення чи дії посадових осіб. Оцінювати необхідно і спосіб спілкування, і правові підстави того, що відбувається.

Чи змінить наказ практику роботи ТЦК

Основне питання полягає не лише в тому, які правила записані в інструкції, а й у тому, як їх виконуватимуть на практиці.

Якщо документ справді затверджений належним чином і застосовується в роботі територіальних центрів комплектування, він може встановлювати конкретні організаційні вимоги до персоналу. Це стосується фіксації доставлення, інформування близьких, відеоспостереження, умов очікування та професійного спілкування.

Водночас більшість основоположних гарантій прав людини існує незалежно від появи нової інструкції. Конституція України та закони вже визначають межі повноважень державних органів, гарантії особистої свободи та право на правничу допомогу.

Тому новий документ не слід сприймати як єдине джерело прав військовозобов'язаних або як автоматичну гарантію від порушень. Важливо перевірити його офіційний статус, а також з'ясувати, які механізми контролю передбачені за невиконання встановлених вимог.

Висновок

Оприлюднена інструкція привертає увагу конкретизацією процедур, яких мають дотримуватися працівники ТЦК під час роботи з військовозобов'язаними. Особливо важливими є документальне оформлення доставлення, повідомлення близьких, відеофіксація, належні умови очікування та заборона принизливого поводження.

Однак для остаточних висновків необхідно підтвердити автентичність документа й перевірити його чинність за офіційними джерелами. А громадянам у разі конфліктних ситуацій варто фіксувати обставини події, зберігати документи та користуватися передбаченими законом способами захисту своїх прав.

ZAKON.in.ua

НОВІ ПРАВИЛА КРИТИЧНОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЛІМІТИ БРОНЮВАННЯ

Постановою КМУ від 23 жовтня 2026 р. № 1328 вчергове змінено процедуру отримання рішення про критичність підприємств та правила бронювання підприємствами своїх працівників.

Очікується, що низка підприємств втратись статус «критичності» і, відповідно, можливість бронювати своїх працівників.

Про деталі змін та чого очікувати від нового органу - Координаційного центру детально розповіла адвокат Дар'я Тарасенко.

НОВА ПРОЦЕДУРА ОТРИМАННЯ СТАТУСУ КРИТИЧНОСТІ ДЛЯ БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ

Прийняті раніше рішення про «критичність» залишаться чинними (крім випадків, якщо вони будуть скасовані у зв'язку зі скасуванням відповідного критерія).

Новий порядок стосується визначення підприємств критично важливими:

• для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період

• для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань.

Послідовність дій така:

1. Підприємство збирає необхідні документи і звертається до органу, який повноважний приймати відповідне рішення;

2. Відповідний орган протягом 7 робочих днів з дня отримання звернення аналізує документи на предмет відповідності критеріям і звертається до Координаційного центру з організації бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час.

3. Координаційний центр вивчає документи та готує рекомендації і пропозиції – не довше, ніж протягом місяця з дня отримання звернення.

4. Відповідний орган після отримання рекомендацій Координаційного центру протягом 3 робочих днів або приймає рішення про визначення підприємства критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, або приймає рішення про відмову.

Зверніть увагу!

Координаційного центр має право надавати рекомендації щодо скасування рішення про визначення підприємств, установ та організацій критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період - такі рекомендації є підставою для розгляду питання щодо скасування відповідного рішення.

ЧОГО ОЧІКУВАТИ ВІД НОВИХ КРИТЕРІЇВ КРИТИЧНОСТІ?

Найближчими днями очікуємо нові галузеві та регіональні критерії критичності, які мають бути розроблені згідно Постановою КМУ 1328.

Зазначено Постановою КМУ, зокрема, прийняті зміни у Критеріях та порядку, за якими здійснюється визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період.

1. Галузеві та регіональні критерії критичності тепер мають погоджуватись з Координаційним центром з організації бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час.

2. Змінений підхід до того, які підприємства, установи, організації можуть бути визнані критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Це такі підприємства, установи, організації:

- підприємства, установи, організації, тимчасове припинення або значне скорочення діяльності яких у зв'язку з мобілізацією працівників завдасть шкоди:

•обороноздатності держави (зокрема виконанню оборонних контрактів, виробництву та ремонту озброєння, військової техніки, безпілотних систем і боєприпасів),

• функціонуванню критичної інфраструктури,

•життєзабезпеченню населення (зокрема забезпеченню внутрішнього ринку товарами першої необхідності, продуктами харчування, лікарськими засобами та пальним),

•макрофінансовій стійкості держави (доходам бюджету, валютній виручці, інвестиціям у виробництво та відновлення), що підтверджується перевірюваними показниками

- підприємства, установи, організації гуманітарної сфери, виключно ті, які мають критичне значення для забезпечення функціонування держави в особливий період і безперервна діяльність яких необхідна під час особливого періоду. Зокрема, це підприємства, які провадять діяльність у сфері:

- оборонно-промислового комплексу; паливно-енергетичного комплексу; жкг; видобувної промисловості; переробної промисловості; агропромислового виробництва, у тому числі забезпечення продовольчої безпеки; роздрібної торгівлі; будівництва; транспорту і логістики; інформаційних технологій; банківської діяльності; охорони здоров'я; зв'язку; проводять аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи (аварійно-рятувальні служби); провадять діяльність у сфері, узгодженій Координаційним центром за обґрунтованим зверненням центрального органу виконавчої влади, іншого державного органу, який забезпечує формування та/або реалізує державну політику у відповідній сфері.

Ці зміни безпосередньо вплинуть на нові регіональні та галузеві критерії!

Підприємства, діяльність яких не підпадає під зазначений вище перелік, однозначно не зможуть отримати статус критичних, оскільки нові критерії не передбачатимуть такого варіанту для них.

ХТО ЗБЕРЕЖЕ, А ХТО ВТРАТИТЬ СТАТУС «КРИТИЧНОСТІ»?

Розлянемо, яким буде цей перехідний період:

1. Ризик втрати критичності наразі мають лише ті підприємства, які отримали такий статус за галузевими чи регіональними критеріями за відповідним рішенням.

2. Галузеві та регіональні критерії критичності мають бути переглянуті протягом 10 днів з дня набрання чинності Постановою (вони тепер мають погоджуватись зі спеціально утвореним Координаційним центром з організації бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час).

3. Після зміни критеріїв має бути проведений аналіз установ та організацій, визначених критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, на предмет відповідності таким критеріям. Орган, який надав статус «критичності», скасує таке рішення, якщо виявить, що було скасовано критерій, на підставі якого підприємству раніше було надано статус критичного.

4. Якщо «критичність» не була скасована (див. пункт вище), то критичність зберігається протягом всього строку, на який вона була надана. Тобто підприємствам не треба подавати документи на підтвердження, що і за новими критеріями вони відповідають вимогам критичності.

5. В будь-якому разі «критичним» підприємствам необхідно відстежувати зміни критеріїв і, за потреби, збирати необхідні документи. Особливо це стосується тих, у кого спливає строк чинності рішення про «критичність» - адже за новим порядком строк отримання статусу «критичності» займатиме більше місяця.

6. Окремо необхідно звернути увагу на зміну лімітів. Адже для деяких підприємств збережеться статус, який дозволяє бронювати взагалі, але певну кількість працівників доведеться розбронювати через зменшення лімітів.

НОВІ ЛІМІТИ БРОНЮВАННЯ

Як зміняться ліміти бронювання:

1. Міноборони більше не може приймати рішення про збільшення ліміту бронювання (крім випадків, коли само Міноборони виступає тим органом, який визнає критичним – див. нижче).

Тепер рішення про збільшення лімітів бронювання підприємств, що отримали критичність за галузевими чи регіональними критеріями, прийматиме той орган, який надає статус критичності, але із урахуванням рекомендацій та пропозицій Координаційного центру.

Окреме правило щодо раніше прийнятих рішень Міноборони про збільшення обсягів бронювання військовозобов'язаних:

• Якщо рішення прийнято до 8 грудня 2025 року р., то воно чинне до 8 грудня 2026 року або до спливу строку дії рішення про критичність (в залежності від того, яка подія настане раніше)

• Якщо рішення прийнято після 8 грудня 2025 року, то воно до спливу строку дії рішення про критичність.

2. Нові ліміти для представництв донорських установ, виконавців проектів міжнародної технічної допомоги:

• Загальне правило - 50%, але не більше, ніж 7.

• Якщо є потреба збільшити цю кількість (але не більше 50%), таке рішення має прийняти Державний Секретар КМУ із урахуванням рекомендацій та пропозицій Координаційного центру.

3. Нові ліміти для критично важливих для функціонування економіки в особливий період у сфері ОПК (визнані критичними Міноборони), а також критично важливі установ паливно-енергетичного комплексу та їх підрядних організацій або вітчизняних виробників трансформаторного обладнання для енергетичної сфери, які здійснюють будівництво, ремонт, відновлення, виготовлення та/або поставку обладнання, надають послуги, проводять інші інженерно-технічні заходи, спрямовані на безперебійне функціонування об'єднаної енергетичної системи та газотранспортної системи України в особливий період (визначені критично важливими Міненерго).

Правила такі:

• Загальне правило - не більше 95% кількості військовозобов'язаних працівників таких установ, зазначеної у рішенні Міноборони або Міненерго (з урахуванням того, що обов'язковому бронюванню підлягають усі військовозобов'язані працівники, які безпосередньо залучені до виробничих процесів критично важливих установ).

• понад 95 відсотків - за рішенням Міноборони або Міненерго, прийнятим з урахуванням узгоджених рекомендацій та пропозицій Координаційного центру.

4. Для спеціалізованих установ ООН, закордонних дипломатичних установ в Україні, представництв міжнародних організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період - не більше загальної кількості військовозобов'язаних працівників таких підприємств, зазначеної у рішенні про визначення критично важливим.

5. Для інших категорій ліміти не змінились.

6. У випадках, коли вимагаються рекомендації та пропозиції Координаційного центру, останній відмовляє в розгляді пропозицій у випадку встановлення фактів систематичного порушення керівником критично важливої установи вимог законодавства у сфері організації та ведення військового обліку, зокрема наявність протягом останніх 12 місяців двох і більше документально підтверджених фактів таких порушень та/або притягнення керівника до адміністративної відповідальності за їх вчинення.

7. При збільшенні лімітів бронювання - бронювання необхідно здійснити протягом 10 робочих днів з дня подання засобами Порталу Дія повідомлення про зміну ліміту бронювання в Єдиному переліку.

Якщо за 10 днів цього не зроблено, рішення про збільшення ліміту бронювання втрачає чинність.

ЯКІ ДОХОДИ ВРАХОВУЮТЬ ПІД ЧАС РОЗРАХУНКУ ЖИТЛОВОЇ СУБСИДІЇ?

Житлова субсидія обчислюється з урахуванням середньомісячного сукупного доходу домогосподарства.

Період, за який обчислюється середньомісячний сукупний дохід, залежить від того, коли призначається житлова субсидія:

- у разі призначення житлової субсидії з початку неопалювального сезону – за III і IV квартали попереднього календарного року;
- у разі призначення житлової субсидії з початку опалювального сезону – I і II квартали поточного календарного року;
- при призначенні житлової субсидії не з початку опалювального (або неопалювального) сезону – два квартали, що передують місяцю перед місяцем звернення за призначенням житлової субсидії.

Доходи, які враховуються до середньомісячного сукупного доходу сім'ї:

- заробітна плата в розмірі, що залишається після сплати податку на доходи фізичних осіб та військового збору;
- грошове забезпечення військовослужбовців у розмірі, що залишається після сплати військового збору;
- пенсія, щомісячне довічне грошове утримання суддів у відставці;
- стипендія (крім соціальної стипендії, яка надається дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та особам з їх числа);
- соціальні виплати (крім тих, що не враховуються відповідно до законодавства);
- допомога по безробіттю, страхові виплати;
- грошові перекази, отримані із-за кордону;
- дивіденди від цінних паперів;
- інші доходи, відомості про які отримано від ДПС, а також задекларовані особою доходи, інформація про які відсутня в ДПС.

Як враховуються доходи у вигляді пенсії:

- розмір нарахованої пенсії за серпень поточного року – при призначенні житлової субсидії з початку опалювального сезону (з жовтня);
- розмір нарахованої пенсії за березень поточного року – при призначенні житлової субсидії з початку неопалювального сезону (з травня);
- розмір нарахованої пенсії за місяць, що передує місяцю, попередньому до місяця, з якого призначається житлова субсидія – при призначенні житлової субсидії не з початку опалювального (неопалювального) сезону

Інші доходи, які враховуються у фактично отриманому розмірі:

- компенсація за надання соціальних послуг з догляду відповідно до законодавства або щомісячна компенсаційна виплата, призначена непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи;
- стипендія;
- допомога по частковому безробіттю відповідно до статті 47 Закону України "Про зайнятість населення";
- державна допомога при народженні (усиновленні) дитини;
- державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- щомісячна грошова допомога особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею;
- державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю;
- тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату.

Розрахунок середньомісячної суми цих видів доходів проводиться шляхом ділення їх загальної суми за період, за який враховуються доходи, на кількість місяців, протягом яких її отримано.

Приклад 1

Особа, яка проживає в житловому приміщенні сама, звернулась за призначенням житлової субсидії в травні 2026 року. Пенсію за віком їй призначено з березня 2026 року. З січня 2025 року по лютий 2026 року особа отримувала державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю (державна соціальна допомога).

Обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї при призначенні житлової субсидії з травня 2026 року здійснюється за період III–IV квартали 2025 року. В цей період особа отримувала державну соціальну допомогу у розмірі 2 361 грн щомісяця.

При призначенні житлової субсидії з травня 2026 року середньомісячний сукупний дохід враховується у фактично отриманому розмірі 2 361 грн.

При автоматичному розрахунку житлової субсидії на опалювальний період з жовтня 2026 року обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї здійснюється за період I–II квартали 2026 року.

У цей період особа отримувала: у січні – лютому державну соціальну допомогу у розмірі 2 595 грн щомісяця, в березні – червні пенсію. Розмір нарахованої пенсії за серпень 2026 року – 3 500 грн.

При розрахунку житлової субсидії з жовтня 2026 року такій особі середньомісячний сукупний дохід сім'ї буде розраховано наступним чином:

(2 595 + 2 595 + 3 500 + 3 500 + 3 500 + 3 500) / 6 = 3 198,33 грн.

Тобто за місяці, в яких особа отримувала державну соціальну допомогу, враховується фактично отриманий розмір такої допомоги, а за місяці, в яких особа отримувала пенсію, – враховується розмір нарахованої пенсії за серпень 2026 року.

Приклад 2

Особа, яка проживає в житловому приміщенні сама, звернулась за призначенням житлової субсидії у жовтні 2026 року. Особі у червні 2026 року призначено пенсію за віком, але вона продовжує працювати.

При призначенні житлової субсидії такій особі з жовтня 2026 року середньомісячний сукупний дохід сім'ї враховується за період I–II квартали 2026 року, а пенсія – за серпень.

Особа отримувала у січні – червні заробітну плату у розмірі 6 200 грн щомісяця, і з червня – ще і пенсію. Розмір нарахованої пенсії за серпень 2026 року – 3 100 грн.

При розрахунку житлової субсидії з жовтня 2026 року такій особі середньомісячний сукупний дохід сім'ї буде розраховано наступним чином:

(6 200 + 6 200 + 6 200 + 6 200 + 6 200 + 6 200) / 6 + 3 100 = 9 300,00 грн.

Приклад 3

Особа, яка проживає в житловому приміщенні сама, звернулась за призначенням житлової субсидії у жовтні 2026 року. Особа не працює, пенсію за віком їй призначено у червні 2026 року.

У січні – травні особа працювала, розмір заробітної плати – 9 000 грн щомісяця, і з червня призначено пенсію. Розмір нарахованої пенсії за серпень 2026 року – 5 100 грн.

При розрахунку житлової субсидії з жовтня 2026 року такій особі до середньомісячного сукупного доходу враховується лише розмір нарахованої пенсії за серпень, тобто 5 100 грн.

УРЯД СПРОЩУЄ ОТРИМАННЯ ПЕНСІЙНИХ ДОПЛАТ ДЛЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Уряд працює над усуненням адміністративних перешкод, які заважають постраждалим від Чорнобильської катастрофи отримувати належні пенсійні доплати. Насамперед ідеться про громадян, які не можуть документально підтвердити своє проживання на радіоактивно забруднених територіях у 1986–1992 роках. Через відсутність відповідних відомостей вони стикаються з труднощами в реалізації права на щомісячну доплату до пенсії у розмірі 2 595 гривень.

Для розв'язання цієї проблеми Уряд запровадив спеціальний механізм підтвердження місця та періодів проживання на радіоактивно забруднених територіях. У восьми областях створено комісії, які встановлюють необхідні відомості для внесення до державних реєстрів. Механізм охоплює також випадки проживання в населених пунктах, які згодом були ліквідовані. У вересні термін його дії продовжили до 31 грудня 2026 року.

Станом на жовтень 2026 року щомісячну доплату до пенсії у розмірі 2 595 гривень отримували приблизно 106 тисяч непрацюючих пенсіонерів. Право на неї мають громадяни зі статусом постраждалих від Чорнобильської катастрофи, які постійно проживають у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення й відповідають іншим визначеним законодавством умовам.

Збереження соціальних прав під час пенсійної реформи

Крім того, запроваджуються урядові ініціативи щодо посилення соціального захисту громадян, які постраждали від Чорнобильської катастрофи.

Мінсоцполітики України напрацювало пропозиції до законопроєкту про пенсійну реформу, які передбачають формування єдиної системи державних соціальних доплат. Ідеться про встановлення спільних підходів до їх призначення та виплати, зокрема для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Одним із ключових принципів майбутньої реформи є збереження вже набутих соціальних прав. Громадяни, які отримали відповідний статус і право на пільги, компенсації до набрання чинності законодавчими змінами, продовжуватимуть користуватися ними в установленому законодавством порядку.

Окремо порушено питання збереження соціальних прав у разі перегляду рівнів радіоактивного забруднення населених пунктів. Результати дозиметричної паспортизації самі по собі не є підставою для скасування набутого громадянами статусу постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи або автоматичного припинення раніше встановлених компенсацій.

Інші види соціальної підтримки

Крім пенсійних доплат, держава забезпечує інші види підтримки постраждалих від Чорнобильської катастрофи, а також для постраждалих громадян діють особливі умови обчислення пенсій по інвалідності, пов'язаній із Чорнобильською катастрофою, та право на достроковий вихід на пенсію.

За інформацією Мінсоцполітики

ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИЙ НЕ ПЕРЕБУВАЄ НА ОБЛІКУ: ЯК ВИПРАВИТИ СТАТУС І НЕ ОТРИМАТИ ШТРАФ

Військовозобов'язаним, які взагалі не перебувають на військовому обліку, необхідно виправити свій статус. Залежно від ситуації зробити це можна онлайн через Резерв+ або шляхом особистого звернення.

Якщо громадянин стає на військовий облік уперше, зробити це можна онлайн через застосунок Резерв+.

Якщо ж людина раніше перебувала на військовому обліку, але була знята з нього, для повторної постановки необхідно особисто звернутися до відповідного органу військового обліку. Також передбачена можливість стати на облік безпосередньо у встановленому порядку.

Як пояснили у Житомирському обласному ТЦК та СП, за порушення правил військового обліку передбачена адміністративна відповідальність.

В особливий період штраф для громадян може становити від 17 000 до 25 500 грн.

При цьому сплата штрафу не звільняє людину від обов'язку перебувати на військовому обліку.

Тому військовозобов'язаним, які не перебувають на обліку, радять насамперед перевірити свій статус у Резерв+ та, за необхідності, стати на військовий облік.

Судово-юридична газета

ПРЕДСТАВНИКИ ТЦК НЕ МАЮТЬ ПРАВА ЗАТРИМУВАТИ ГРОМАДЯН І ДОПРАВЛЯТИ ЇХ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ

Представники ТЦК не мають права затримувати громадян і тим паче примусово доправляти їх до територіальних центрів комплектування — апеляційний суд

Повноваження проводити адміністративне затримання та примусово доправляти громадянина до ТЦК мають лише працівники поліції. Військовослужбовці, які здійснюють оповіщення військовозобов`язаних, такого права не мають.

Працівники ТЦК можуть ініціювати затримання лише в разі, коли людина перебуває в розшуку за ігнорування повісток, але фізично затримувати і доставляти особу може тільки поліція. Будь-яке самостійне затримання представниками ТЦК є незаконним.

Отже, затримання осіб, як захід забезпечення провадження у справах за КУпАП, входить до компетенції Національної поліції та інших органів у випадках, визначених у ст. 262 КУпАП. До цього переліку центри комплектування не віднесено.

ЯК НАДАЄТЬСЯ ВІДПУСТКА ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ?

Після поранення, контузії, травми або каліцтва військовослужбовці мають право на відпустку для лікування.

Головні юридичні кроки та нюанси:

Хто надає відпустку та на якій підставі?

Згідно з п. 6.14 гл. 6 р. II Положення МОУ № 402, така відпустка надається командиром військової частини (закладу чи установи) на підставі постанови ВЛК.

Чи видають довідку на руки?

Так! Під час вибуття у відпустку для лікування довідка ВЛК видається військовослужбовцю на руки.Ця довідка є надзвичайно важливою — саме вона є підставою для підтвердження причинного зв'язку, тяжкості поранення та отримання належної додаткової винагороди.

Що відбувається після закінчення відпустки?

Після завершення терміну відпустки військовослужбовці (крім курсантів ВВНЗ) за рішенням керівників ТЦК та СП можуть пройти повторний медичний огляд безпосередньо за місцем проведення відпустки:

для визначення придатності до військової служби;

або для вирішення питання про продовження відпустки для лікування.

ВЕТЕРАНИ З ІНВАЛІДНІСТЮ МОЖУТЬ ОТРИМАТИ ДО 70 ТИС. ГРН НА ПЕРЕОБЛАДНАННЯ АВТО

Мінветеранів продовжує розвивати інструменти підтримки, які враховують потреби ветеранів і ветеранок, сприяють їхній соціальній інтеграції, економічній самостійності й повноцінному поверненню до цивільного життя.

Один із таких інструментів — компенсація витрат на переобладнання власного автомобіля для ветеранів і ветеранок з інвалідністю внаслідок війни. Держава відшкодовує фактичні витрати в межах 70 000 гривень. Виплата здійснюється одноразово за наявності документального підтвердження витрат.

Це не лише про фінансова підтримка, а реальний крок до справжньої безбар'єрності та мобільності у цивільному житті Захисників та Захисниць, які втратили своє здоров'я на війні.

Хто може отримати компенсацію?

Ветерани й ветеранки з інвалідністю, які:

- успішно пройшли підготовку, перепідготовку водіїв транспортних засобів, як особи з інвалідністю, в акредитованих автошколах;
- отримали посвідчення водія з відповідними відмітками;
- переобладнали власне авто відповідно до Порядку переобладнання транспортних засобів (постанова КМУ від 21 липня 2010 р. № 607);
- зареєстрували переобладнане авто.

Куди подавати заяву?

Потрібно звернутися до структурних підрозділів з питань ветеранської політики (при ОВА, районних адміністраціях або виконавчих органах міських, районних у містах рад), із заявою та необхідними документами.

Важливо! Якщо частина документів уже є у розпорядженні місцевого органу або міститься в державних реєстрах, подавати їх повторно не потрібно — достатньо зазначити відповідні відомості в заяві.

Кошти перерахують на банківський рахунок заявника протягом п'яти робочих днів після надходження коштів на рахунок місцевого органу.

Крім того, Мінветеранів затвердило типовий договір про переобладнання (пристосування) транспортного засобу для керування людиною з інвалідністю внаслідок війни (наказ Мінветеранів від 31 липня 2026 року № 929)

Документ визначає основні умови співпраці між замовником і виконавцем робіт. Зокрема, він регулює порядок виконання та приймання робіт, права й обов'язки сторін, розрахунки за послуги та відповідальність у разі невиконання умов договору.

Використання типової форми договору має зробити оформлення таких послуг зрозумілішим і забезпечити єдиний підхід до документального оформлення переобладнання автомобілів.

ЯК ПЕРЕВІРИТИ ЧИННІСТЬ ВІДСТРОЧКИ ТА ПЕРЕКОНАТИСЯ, ЩО БРОНЮВАННЯ ОФОРМЛЕНЕ?

Відстрочка від мобілізації та бронювання працівників мають бути належним чином оформлені й підтверджені. Перевірити актуальний статус можна в застосунку «Резерв+».

Автоматичне продовження відстрочки

Понад 90% відстрочок можуть продовжуватися автоматично — без повторного подання документів. Система перевіряє наявність відповідних підстав через державні реєстри.

Актуальний статус і строк дії відстрочки відображаються в «Резерв+». Якщо продовження не відбулося, варто перевірити, чи зберігається підстава для відстрочки та чи актуальні дані в державних реєстрах. За потреби можна повторно подати запит через застосунок або звернутися до ЦНАП із підтвердними документами.

Як перевірити бронювання?

Усних запевнень роботодавця недостатньо — необхідно переконатися, що бронювання справді оформлене. Для цього слід перевірити відповідний статус у «Резерв+».

Зазвичай для бронювання працівник має перебувати у трудових відносинах із підприємством, яке має статус критично важливого, а його військово-облікові дані повинні бути належним чином оформлені.

За загальним правилом порушення військового обліку можуть перешкоджати бронюванню. Водночас для окремих підприємств оборонно-промислового комплексу та критично важливих для забезпечення потреб ЗСУ передбачено можливість тимчасового бронювання таких працівників строком до 45 днів.

Бронювання працівників роботодавці оформлюють через портал «Дія».

Львівський обласний ТЦК та СП

АНОНС!
ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

√ ЧИ МОЖНА СКАСУВАТИ ШТРАФ ТЦК?
(Приклади із судової практики, коли скасовували штрафи ТЦК)

√ ЕКОНОМІЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ВДОМА
(Які домашні прилади споживають найбільше електроенергії і як скоротити витрати?)

√ НОВІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ
(Уряд ухвалив зміни до Постанови, яка регулює проведення оцінювання повсякденного функціонування особи)

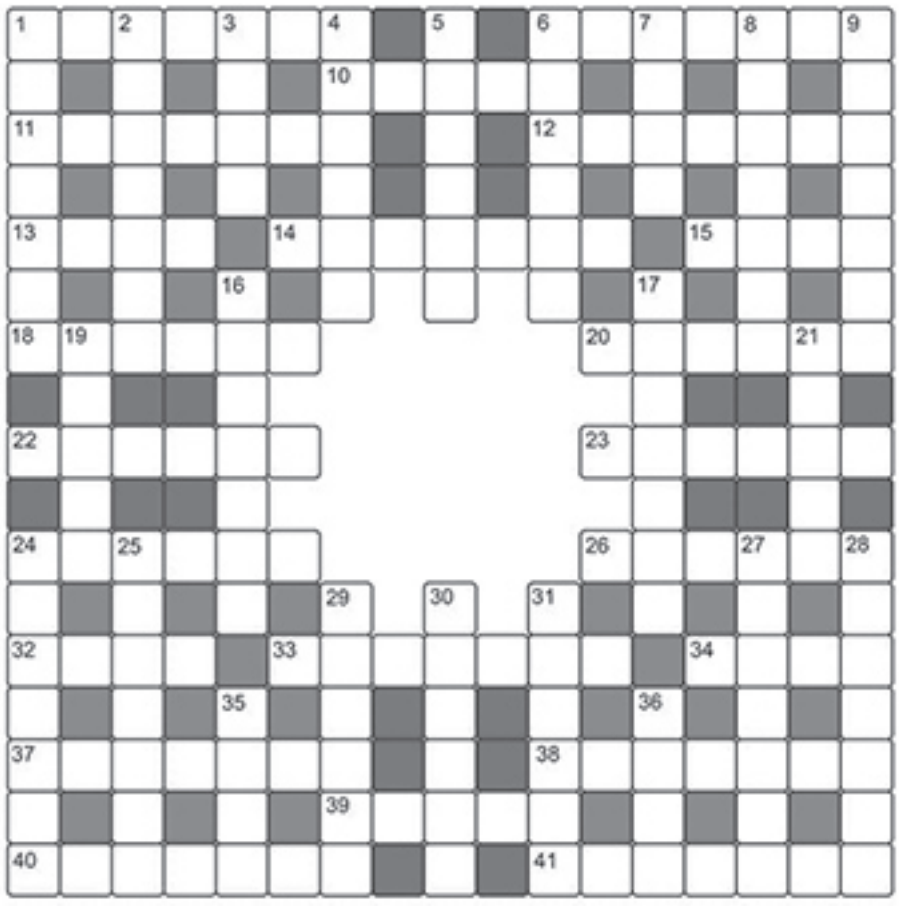

Інформаційно-правова газета "ПОРАДИ ЮРИСТА"
Передплатний індекс - 49801

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legalaid.gov.ua

По горизонталі:

1. Дикий кінь ковбоїв. 6. Столиця Венесуели. 10. Найдовша артерія. 11. Хліб для зустрічі гостей. 12. Мисливець за окунями. 13. Паркова доріжка. 14. Обласний центр на Поліссі. 15. Клятва по-іншому. 18. Історична область у Франції. 20. Хрящ колінного суглобу. 22. Частина світу. 23. Письмовий перелік. 24. Пантера з “Книги джунглів”. 26. Частина книги. 32. Сценічний образ. 33. Футбольний клуб з Хмельницького. 34. Польський парламент. 37. Порожнина в клітинах. 38. Пісня Степана Гіги. 39. Жителі країни. 40. Великий музичний твір для хору. 41. Стрибок у балеті.

По вертикалі:

1. Вид рукоділля. 2. Літній місяць. 3. Південне плодове дерево. 4. Місто у Вінницькій області. 5. Державний символ. 6. Планка для штор. 7. Робочий одяг. 8. Найменший птах. 9. Керівник повсталих гладіаторів. 16. Документ громадянина. 17. Переможець спортивних змагань. 19. Православний монастир. 21. Інша назва Фінляндії. 24. Їстівний білий гриб. 25. Мідний духовий музичний інструмент. 27. Залізничний самохідний візок. 28. Бразильський танець, який був у моді на початку 90-их рр. 29. Невелика галявина серед лісу. 30. Наречений в комедії Бомарше. 31. “Сузір’я” талановитих поетів. 35. День і ніч. 36. Майданчик для тенісу.

Відповіді.
По горизонталі: *1. Мустанг. 6. Каракас. 10. Аорта. 11. Коровай. 12. Рибалка. 13. Алея. 14. Жмеринка. 15. Обітниця. 18. Ельзас. 20. Мениск. 22. Європа. 23. Список. 24. Багіра. 26. Розділ. 32. Роль. 33. “Поділля”. 34. Сейм. 37. Вакуоля. 38. “Жоржина”. 39. Надро. 40. Камаринська. 41. Ампрала.*
По вертикалі: *1. Макраме. 2. Серпень. 3. Айва. 4. Тайстер. 5. Прапор. 6. Карніз. 7. Роба. 8. Колібрі. 9. Спартак. 16. Паспорт. 17. Чемпіон. 19. Лавра. 21. Суомі. 24. Боровик. 25. Геликон. 27. Дрезина. 28. Ламбада. 29. Поляна. 30. Фігаро. 31. Плеяда. 35. Доба. 36. Корт.*

2026 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета
Свідоцтво КВ 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093
Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)
Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло С.О.
Керівник проекту (шеф-редактор) Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.
Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.
Тел 0503763347. Замовлення № 1603

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.
За точність та зміст реклами – рекламодавці.
За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.
При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов’язкове.
Матеріали друкуються українською мовою.

ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ ЮРИСТА

9 786177 228478

ЗАСНОВАНА У 2006 РОЦІ